DISSERTATIO MEDICA, De URINIS,

Quam
In celeberrima Septemvirali
ad ALBIM ACADEMIA,
Præsidente
VIRO CLARISSIMO, EXCELLENTISSIMO, EXPERIENTISSIMO,
DN. DANIELE SENNERTO,
MED. DOCT. CELEBERRIMO,
PROF. PUBL. SOLERTISS. FACULTATISque MEDICÆ SENIORE meritiss. Præceptore
suo ætatèm venerando,
Publicè
AMICÆ VENTILATIONI
subjicit
FLORIANUS GERSTMANN,
Bol. Siles.
Habebitur in Auditorio MEDICORUM,
horis matutinis,
ad diem 11. Maji, anni 1622.

È Typographiâ CHRISTIANI THAM.

Procemium.

NIHIL certè in totâ Medicinâ tot tantisq; difficultatibus ac tricis est implicatum, ac ea doctrina, quæ de Urinis, ut &, quæ de Pulsibus agit. Id quod præter Medicos alios quamplurimos ratum facit Laurent. Scholzius Epist. 47. difficultatem rei hujus inibi exaggerans, eâ potissimum de caussâ: quod licet Medici optimè has doctrinas norint, nobis tamen vel imponant, ut augures populo Rom. faciebant; vel certè non ita explicent, ut intelligentiâ rem obscuram comprehendere liceat. Quare ob dubia quædam ex tanta autorum hac in re tum obscuritate, tum discrepantiâ enata, Urinarum doctrinam publicæ disquisitioni subjicere, eamq; secundum singulas Medicinæ partes perpendere voluimus, sperantes, nos nulli non rem gratam facturos, &, si quædam crassâ Minervâ dicta irrepserint, facile apud doctos veniam impetraturos.

CUM nihil omnium, quæ ad corporis noſtri ſuſtentationem, inſtaurationemque ejus, quod abſumtum eſt, quotidiè ingeruntur, ſincerum planè ac naturæ noſtræ exactè reſpondens inveniatur: ſed unum quodlibet ex iis aliquas ſuperfluitates poſt ſe relinquat, provida & ſagax Natura canales, per quos è corpore tales exturbari debeant, conſtruxit.

II. Ita poſt primam, quæ in ventriculo fit, coctionem relinquuntur duo excremēta, alterum craſſius, alterum tenuius. Craſſius è ventriculo ad inteſtina delatum, poſtquam aliquandiu ibi ſubſtiterit, motu partim naturali partim animali per alvum exturbatur. Tenuius verò, uſum præſtans corpori, devehendo Chylum ex inteſtinis ad venas & Epar, aliquandiu in corpore retinetur, donec, ut paulò pòſt dicetur, per canales urinarios excernatur.

III. Eadem & reliquorum coctionum eſt ratio. Ea enim, quæ in ſingulis partibus fit, itidem duo relinquit excrementa, alterum craſſum, tenue alterum: quorum utrumq; per anguſtos cutis meatus partim ſenſibilitér partim inſenſibilitér expellitur.

IV. In ſanguinis coctione etiam duo generantur excrementa, nimirum bilis & ſeroſi humores, à quibus ſanguis, ut purus & ad corpus alendum idoneus fiat, purgandus eſt. Itaq; natura veſicam bili excipiēdæ dicatam Epati appoſuit, ex qua rurſum ad inteſtina demittitur bilis, ut ſuâ acrimoniâ vim inteſtinorum expultricem ad noxiorum expulſionem ſtimularet. Serum verò cum aquosâ materiâ ad ſanguinem diluendum in venam cavam ablegatur: cujus pars aliqua, ſtatim ac illuc delata fuerit per venas emulgen-

emulgentes à renibus attrahitur, & per Ureteres in veſicam demittitur: pars verò per corporis ambitum unà diſpergitur, non ſolum in venas, ſed & arterias: quæ, ubi munere ſuo ſatis functa eſt, remigrat ad venam cavam, & arteriam aortam, hinc renes illud cum portione aliqua ſanguinis ſibi pro nutrimento neceſſarii attrahunt, tandemq; illud tanquam inutile ad veſicam propellunt: quo in loco demum propriè urina dici meretur.

V. Nominatur autem hoc excrementum à Græcis οὖρος vel οὔρημα: Lat. Urina: quæ eſt excrementum ſeroſum & aquoſum ſecundæ coctionis, quod una cum relliquiis nonnullis tertiæ coctionis & aliis humoribus ex venis & arteriis per vaſa emulgentia renes proliciunt, & per ureteres in veſicam demittunt.

VI. Ex qua Definitione patet, minus propriè locutum fuiſſe Plinium, qui urinam etiam pro ſpermate uſurpat, ut, quando dicit, *Urina genitalis*.

VII. Nonnunquam autem hæc intra limites à natura ſibi præſcriptos continetur, nonnunquam extra eos evagatur.

VIII. Si intra limites à natura poſitos maneat, in colore ſit aurea ſeu citrina, Topaſii colorem referens, qui color indicio eſt, bilem (ſub qua & ſalſam ſeroſam humiditatem intelligimus) nec nimis calidam, nec nimia copia, quàm par erat, generari: In conſiſtentiâ ſit mediocris, ita ut nec nimis craſſa, nec nimis tenuis, nec turbida, nec oleacea deprehendatur. Talis enim urina coctionem perfectam arguit, ut habet Gal. 1. de Criſib. c. 12.

IX. Contentorum (quæ tria numerantur ab autoribus, nimirum sedimentum, suspensio & nubecula, quanquam posteriora duo interdum pro uno habeat Hipp.) unum in tali Urina appareat mediocre, æquale, sit continuum sibi & coactum tanquam unum corpus, cujus partes non videntur esse veluti rugis inter se conjunctæ, sit album.

X. Talis quoq; Urina quantitate potui assumto ex asse respondere debet.

XI. Verum, quæ jam de Urina hominis optimè temperati dicta sunt, ea non ad omnes sanorum Urinas applicanda, cum magna sit sanitatis latitudo, & insuper temperamentum, ætas, sexus, anni tempora & alia, quatenus ad hunc vel illum humorem copiosius producendum concurrunt, eam multum varient.

XII. Calidi enim Urinas habent coloratiores & tenuiores, & paucioris sedimenti frigidioribus: ideo, quia calor plus procreat bilis & exactius crassas partes elaborat, unde tenuiores evadunt, & sedimenti minus suppeditant.

XIII. Pueri mingunt Urinam albidam crassiorem, copiosiorisq; sedimēti, eo quod præter nimiam humiditatem, quâ pollent, etiam plurimum cibi ingerant, multasque cruditates coacervent, unde Urina crassior fit, habetq; multum sedimenti.

XIV. Juvenes reddunt Urinas tenuiores, coloratiores & paucioris sedimenti, ob calorem acriorem, qui partes magis attenuat, bilem, huicq; cognatos humores gignit, & crudos succos diligentius elaborat.

XV.

XV. Senes emittunt Urinas albas, tenues & ſine contentis. Verum, ſi in talibus debilitati caloris accedat inſuper error in victu, cruditates cumulant, quæ Urinas craſſiores cum multo ſedimento gignũt.

XVI. Virorum Urinæ ſunt coloratiores, tenuiores, & pauciora habent contenta: præcipuè quia calor eorum eſt auctior, qui etiam laboribus, quibus exercentur, magis intenditur. Fœminæ verò contrarias emittunt Urinas, ob cauſas prioribus contrarias, & præterea, quod plerumq; aliquid ex utero Urinis earum miſceatur.

XVII. Anni quoque tempora, cœli ſtatus, labores, ſomnus & vigiliæ tantum Urinas variant, quantum nativum calorem ab optimo ſuo ſtatu dejiciunt.

XVIII. Si Urina limites naturales excedat, variè variorum morborũ & ſymptomatum cauſa exiſtit.

XIX. Et quidem morbos inducit, dum vel ſuopte vel alieno vitio qualitate peccat, vel non juſtâ quantitate excernitur.

XX. Qualitate peccat, & quidem proprio vitio, dum Urina acrior, quàm juſtum erat, evadit, ut partes erodat: idque interdum per Criſin tum acutarum & diuturnarum febrium, tum partium aliarum affectarum.

XXI. Alieno vitio, ut quando vel nimio coitu, vel morbo vel medicamento exaruit glandula ad radicem penis collocata, cujus veluti oleo naturali ſolet perungi fiſtula urinaria, quo ab injuriis Urinæ quantumvis naturaliter conſtitutæ defenditur: vel quando loco illius humiditatis naturalis exinde virulenta quædam materia effunditur, quæ Urinæ ardorem producit.

XXII.

XXII. Quo facto ulcera inducuntur partibus, quas prætęrlabitur urina, perniciosiſſima, quin & ſæpe maligna, adeo, ut locus ab extra etiam nigro colore tingatur.

XXIII. Quantitate peccat Urina, dum vel excedit, vel deficit. Dum excedit propter humorum tenuitatem & corporis raritatem, ſubitam ejus extenuationem inducit, ut habet Gal. comm. in aph. 28. S. 2.

XXIV. Interdum in abdomen exſtillat vel exſudat materia Urinæ, & oritur Aſcites.

XXV. Nec raro Urina præter naturæ curſum diutius in corpore retenta Intemp. procreat; cum humores diutius alicubi retenti qualitates quas habent, corpori communicent.

XXVI. Symptomata verò inducit, quatenus peccat vel ſecundum ſubſtantiam, vel qualitatem, vel quantitatem, vel excretionis modum & tempus.

XXVII. Duas idcirco potiſſimum ſymptomatum ſpecies generat Urina, nimirum primam, ſcilicet actionum læſarum, quatenus peccat tempore & modo excernendi, & tertiam ſcilicet quam in excretis vocant quatenus peccat vel ſecundum ſubſtantiam vel qualitatem vel quantitatem.

XXVIII. Tempore exeundi peccans Urina facit involuntarium Urinæ exitum: idq; vel ob Urinæ ardorem, vel læſionem muſculi veſicam claudentis tum à frigore, tum alia noxa nervis ad hunc tendentibus illata: cujus rei exempla habet Schenckius l. 3. obſ. & Scaliger Exerc. 344. S. 6. alterius meminit, qui audito Phormingis ſonitu illico Urinam facere coactus fuerit: cauſam ejus rei peculiarem loco dicto adducit.

XXIX. Modo exeundi peccat dum per alias quàm naturę consuetas vias evacuatur: ut quando referēte Platero Tom.3.pag.836. cuidam ob inflictum vulnus Urina per inguina exivit, vel ob ostructos meatus urinarios teste Benevenio de Abd: morb: cap. 7. Mar. Donato lib. 4. Hist. Med. mirabil. per anum evacuata fuit: vel quando formosissimæ cuidam puellæ atteſtante eodem Mar. Don. potus ea copia & colore, quo assumptus erat per præcordia exudavit: vel teste Platero cuidam puellæ annos 13. natæ Urina per aures exivit.

XXX. Quantitate Symptomatica evadit Urina, quando rursum vel justam quantitatem excedit; vel in ea deficit.

XXXI. Justam quantitatem Urina excessit in eo, cujus meminit Guil. Adolph. Scribonius libel: de Ur. insp: qui vix quadrantem bibisset, & tamen singulis diebus 4. vel 5. cantharos Urinæ excreverit: Et in puella cujus mentionem facit Cardan. lib. 8. de var. cap. 44. quæ plus Urinæ intra dies aliquot emiserit, quàm ipsa ponderaret.

XXXII. In quātitate verò defecit in Moniali quadam cui Medico vocato, ad propulsanda Symptomata melancholica, quæ ex spectrorum contuitu contraxerat, Urina suppressa est, ita ut per menses 6. nihil Urinæ excreverit.

XXXIII. Omnino supprimitur Urina vel vacuâ vesicâ vel eâdem plenâ. Dum vacua vesica supprimitur, argumentum est, Urinam non transire ad vesicam, ob vitium vel in ureteribus, vel renibus, vel crassioribus intestinis.

XXXIV. Plenâ vesicâ supprimitur Vrina vel â causis Internis, vel Externis. Interna caussa est morbosa affectio ipsius vesicæ. Externæ sunt negligentes mejendi occasionem: ut convivia, urgentia negocia, conciones &c.

XXXV. Et hisce modis retenta Vrina sæpiùs retrocedit ad partes penitiores ibiq; Epilepsiam, Coma, & alia sæva sympt. excitat.

XXXVI. In substantia & qualitate symptomatica redditur Vrina, vel quando secundum consistentiam, vel secundum colorem, vel secundum odorem, vel secundum contentorum rationem, â naturali statu recedit.

XXXVII. In consistentia Vrina symptomatica est vel crassa nimis, vel nimis tenuis: utraq; vel clara, vel turbulenta, vel oleacea.

XXXIIX. Crassa est, quæ multum serosæ humiditatis aut aliorum etiam humorum admistum continet: Tenuis verò, quæ ferè ex aquosâ & potulenta materia constat: Serosi verò, & salsi illius, quod in Epate & venis secernitur, vel etiam alterius humoris nihil aut parum admistum habet.

XXXIX. Vrina clara est, quam visus nostri acies penetrare potest; Turbida verò quæ visum nostrum penetrare non sinit.

XL. Turbulentæ Vrinæ, vel claræ minguntur, & posteà vel per se, vel ab externo frigore turbantur, atq; â calore externo splendorem pristinum recipiunt: vel turbulentæ excernuntur, atq; â calore externo splendorem non accipiunt, sed spontè subsidentibus partibus crassioribus posteà clarescunt: vel turbidæ minguntur, & neq; externo calore clario-

res

res evadunt, neq; etiam spontè crassas partes deponunt: tales Vrinas vulgo confusas vocant.

XLI. Oleaceæ (primi generis) sunt, quæ etsi non sunt pingues, oleum tamen substantia & colore referunt.

XLII. Differentiæ in colore, etsi â diversis autoribus diversæ, eæq; quamplurimæ, circumferuntur, nobis tamen eas ad angustos cancellos redigere placet, cum illi, qui has exactè noverit, reliquæ inventu & judicatu non fuerint difficiles.

XLIII. Sex autem potissimum differentias principales in colore Vrinarum constituemus 1. Est albus ad quem referuntur, aquosus, Crystallinus, lacteus. 2. Est pallidus, qualis in ochra peculiari terræ genere conspicitur, qui comprehendit & suppallidam; 3. Flammeus, qui apparet in vitro, & igne ardente & clarè lucente, comprehenditurq; sub eo subigneus seu subfulvus. 4. Flavus, qui nitidior, & splendidior aliquantulum est priore, habetq; hæc differentia etiam suos, quibus rursus distinguatur, gradus; 5. Est color rubeus, cujus quatuor sunt gradus; 1. color dilutè rubeus in capillis, qui russi appellantur, apparens 2. roseus, qui in rosis conspicitur. 3. purpureus ac sanguineus. Huc pertinet & Vrina vinea ut & passea. 6. Est niger, sub quo iterum viridis, lividus, ater &c. comprehenduntur.

XLIV. Secundum contenta deniq; Vrina fit symptomatica 1. si planè illis destituatur. 2. si fortè alieno quàm albo colore tincta reperiantur. 3. si substantia eorum sit divulsa, disrupta, nec continua & levis.

XLV. Præter dicta contenta etiam alia in Urinis conspiciuntur liquori inhærentia: & vel in fundo, ut farinacea sedimenta, parti farinæ crassiori, quæ exa-

ctiorem molæ confectionem fugit, similia: foliacea, folii longitudinem, & latitudinem referentia: furfuracea, furfuribus tritici bene moliti respondentia: pus, vermes, grumi sanguinis, arenulę, calculi, caruncula: vel in medio, quæ nunc sursum nunc deorsum vergunt, ut sunt pili, filamenta, & corpuscula atomis similia, materia item tartarum referens, colore variegata parietibus matulæ adhærens: vel in superficie, ut pinguedo, nunc parcius nunc copiosius punctatim Urinæ supernatans; filamenta telis aranearũ similia: bullæ similes illis, quæ in aqua fervente cõspiciũtur, & nunc in una nunc in pluribus superficiei partibus consistunt: Spuma, quæ etiam post excretionem aliquandiu in Urina permanet; Corona, quæ maximè apparet, cum externæ partes, quæ liquoris superficies, & circumferentia sunt, alio colore tinguntur, quàm reliquus humor.

XLVI. Differentias Urinarum in statu ægro constitutorum hactenus habuimus: Tempestivum jam erat, ut causas talium Urinarum solùm proponeremus. Verùm cum Urina ad signa, tam diagnostica, quàm prognostica referatur, & causę nihil sint aliud, quàm id quod ex Urina cognoscere cupimus, semiotica hîc trademus, hac methodo etiam in causarum notitiam deventuri.

XLVII. Hoc loco cautiones quædam adhibendæ ut scil. videamus: 1. ne differentiæ Urinarum diversę proveniant à causa aliqua procatarctica, aut potu & assumptis, aut alia ex sex rebus nõ naturalibus. 2. Ne Urina aliqua talis, vel talis evadat ex vitio ductuum, per quos Urina colatur. 3. Ut morbi sint in venis: quia in his magnam habet Urina significationem, licet in

aliis

aliis non sit contemnenda. 4. Ne sit febris pestilens: quia hæc solet urinas aliquando naturalibus similes effundere.

XLVIII. Itaq; cuivis pateat, urinam quocunque modo à naturali statu recedat, esse mali omnis indicium; juxta aphoris.63.sect.7.

XLIX. Si quantitatem excedat à natura sancitam, nisi plurima humiditatem subministrantia aut Diuretica assumpta, aut consueta corporis exercitia intermissa fuerint, significat renum intemperiem calidam & siccam, ut in diabetê: vel sentinam aut colluviem aliquam talium humorum latentem, nisi talis excretio fuerit critico modo facta.

L. Prænunciat talis Urinæ superfluitas subitam corporis extenuationem, qualem observavit, Fernelius lib. 6. Patholog: cap. 13. sed quæ critica est, accidit cum ἀφορία ægri, unde anasarcam ita solvi author est Laur: Joubert: cap. 13. de Urinis: Convulsionem linguæq; paralysin ita terminari scribit Hipp: in Coacis.

LI. Si in quantitate deficiat Urina indicat 1. præsentiam alicujus rei materiam hanc absumētis, quod in febribus ardētibus & nimio motu fieri solet. 2. Urinæ ad alium locum conversionem, ut in hydrope. 3. Vasorum angustiam seu obstructionē, vel à tuberculo adnato, vel ab humoribus crassis ibi hærentibus, vel deniq; à calculo. 4. Secreticis vel excreticis imbecillitatem.

LII. Talis Urinę interceptio omnis mala: siquidem Hipp: in Coacis Urinas suppressas malas & convulsorias pronunciat, & Urinæ hisce modis suppressæ malum portendunt secundum Varandæum in Prognost. Med. cap. 13.

LIII. Quibus Vrina præter voluntatem effluit, &, si fiat in non recordantibus, perniciosa censetur, Hipp. l. 1. prorhet. t. 28. cum fiat vel ob laxationem musculi sphyncteris, vel ob fac. attractricem supra modum auctam, vel ob copiam fecum in intestinis, vel ob apostemata in membris supra vesicam eam coarctantia.

LIV. Foetorem contrahunt Vrinæ 1. ex putredine ut in febribus malignis, & iis, in quibus est magna putredo. 2. ex diuturniore in vesica retentione, 3. ex assumtis, quæ facilè alterantur, multosq; secum humores trahunt, â quibus Vrina odorem acquirit. 4. ex coctione minus bona.

LV. Bonum odorem in Vrinis â causis internis vix expectare possumus, nisi quædam externa quæ difficulter mutentur & paucam secum materiam trahant, eamque talem, quæ non habeat vim Vrinæ malum odorem conciliandi, assumpta fuerint.

LVI. Vrinæ nihil olentes proficiscuntur â caloris nativi debilitate coctionisque imminutione, unde excrementitii humores Vrinæ non permiscentur, sed aqua ferè saltem, & seri portio excernitur. Tales autem Vrinæ malæ sunt, præsertim in febribus acutis.

LVII. Vrinæ bonum odorem spirantes cum solummodo proficiscantur â causa externa nihil singulare protendunt.

LIIX. Malè verò olentes ob causas modo dictas sunt perniciosissimæ, præsertim si fuerint nigræ.

LIX. Crassæ Vrinæ evadunt 1. ob crudorum crassorumq; humorum in venis copiam qui â reliquis jam secernuntur & â natura per has vias expelluntur.

2. ob apertam obstructionem, aut ruptum, abscessum in liene, Epate vel aliis partibus. 3. ob meatus satis patentes, quos crassior materia facilius pertransire possit.

LX. Tenues verò fiunt Vrinæ 1. Ex coctionis tum ventriculi, tum Epatis, & venosi generis imbecillitate. 2. ex vasorum, quæ tranant, angustia. 3. ex rerum intemperie frigida. 4. ex materia in alium locum conversione.

LXI. Si Vrina crassa in morborum principiis reddatur, indicat magnam crassorum humorum in venis copiam, & ob id morbi longitudinem portendit: si verò in principio fuerit tenuis, & postea crassescat, triumphum naturæ canit: ideoq; per hanc crises fiunt quam-plurimæ.

LXII. Vrinæ tenues nihil criticum, nihil salutare indicant: quia ejusmodi tenuitas caloris imbecillitatem arguit, qui non potest materiam ad pepasmum mediocriter incrassando perducere, tumq; alba & aquosa ut plurimum existit.

LXIII. Vrina tenuis in febri ardente pessima Hipp. in Coacis, in pueris exitiosissima 2. præsag. Comm. 33.

LXIV. Vrina clara dependet â coloris nostri legitima & naturali constitutione, qui non solum alimenta optimè elaborat, sed & excrementa ad optimas, quas quidem recipere possunt, qualitates reducit.

LXV. At turbida â calore minus rectè coquente, sed potius omnia turbante, & confundente oritur.

LXVI. Itaq; Urina, quæ clara mingitur, & postea turbatur, si à sano talis reddatur, indicat, eum ab optimo sanitatis tramite deflectere, & in morbū, præcipuè febrim, incidere posse: si ab ægro, significat quidem aliquam materiæ coctionem, verum majo-

tem

rem adhuc caloris præternaturalis, & materiæ crudæ copiam. In tali tamen constitutione nō soli claritati innitendum, indeq; judicium petendum, sed alia conferenda nimirum quantitas, consistentia, color, & alia, quæ si rectè sese habeant, etiam claritatem melius quid protendere, constat.

L X V I I. Melior censetur Urina, quæ turbida mingitur, & postea clarescit. Indicat enim fervorem, qui Urinam cōfundebat, jam cessare, vel calorem in Urina etiam excreta ulterius operari, ut ad formam naturalis Urinæ reducatur.

L X V I I I. Pessimæ sunt, quæ neq; sponte, neq; calore externo partes crassiores deponunt, præsertim si post principium morbi tales appareant: innuunt namq; tales calorem præternaturalem materiam agitantem augeri.

L X I X. Urina Oleacea si in principio appareat malum ominatur, cum denotet abundantiam humorum pessimorum: si verò post, melior habetur: indicat enim tum coctionem, & robur naturæ noxia è corpore pellens.

L X X. Alba Urina fit, vel ex defectu alicujus rei, vel ob admistionem alicujus rei. Alba seu aquosa Urina primi generis, indicat 1. Caloris nativi imbecillitatem, 2. Diversionem materiæ Urinam tingentis, ei aliàs admixtæ, ad alia loca, 3. potus ingesti copiam & caliditatem renum ac Epatis, 4. Calculum in renibus vel vesica. Alterius generis Urinæ fiunt tales ob substantiæ alicujus albæ admistionem, sive sit pituita, sive semen, sive pus, sive lac è mammis. *Laur. in Anat. pag. 102.* sive aliud quid.

L X X I. Urina alba præsertim cum tenuitate in delirantibus mala *Hipp. 4. aphor. 72.* & nullum cum ejus-

modi

modi Urina servatum esse testatur *Hipp. in Coac. Roderic. à Fonseca Comm. in Prog. Hipp. fol* 82 *dicit*, tales Urinas in pueris esse pessimas.

LXXII. Pallidus color oritur, quando bilis pallida vel flava, eaq; in exigua quantitate liquori admiscetur, qui color etiam pro bilis admistæ copia intenditur, vel remittitur.

LXXIII. Pallida Urina priore est melior (videndum tamen an forsan à quibusdam externis ita tincta fuerit) quia licet mancam adhuc & inchoatam saltem concoctionem significet, major tamen ea est, quàm erat in alba.

LXXIV. Flammea fit à calore ad temperatum propius accedente, & indicat talis Urina coctionis non adeò magnam læsionem.

LXXV. Flava, aliis crocea, fit ab intensa caliditate Epatis, aut aliarum partium, & excedentis coctionis signum existit.

LXXVI. Rubea proficiscitur vel à sanguine, vel à bile rubra admixta: Si eum qui à sanguinis admistione oritur discernere velis, ab eô, qui à bile, pro signo distinctivo habebis splendorem, si enim splendeat, à bile, sin minus à sanguine eum provenisse judicabis.

LXXVII. Nigra ortum ducit 1. ab obstructione soluta in splene. 2. à bilis atræ in sufficiente quant: commixtione. 3. à caloris nativi in partibus extinctione.

LXXVIII. Primi generis Urinæ nigræ non adeò malè censentur, cum evacuetur per eas id, quod aliàs naturæ oneri erat futurum, qualis nuper in puello quodam hîc loci observata est. Pejores sunt secundi generis cum intensissimum caloris gradum sequantur

tur: pessimæ sunt ultimi generis, & à *Gal. 1. de Cris. c. 5.* pro lethalibus habentur.

LXXIX. Post nigras oleosæ (quæ oriuntur ex humorum excrementitiorum talem colorem referentium admistione) pessimæ sunt.

LXXX. Ex contentis primum locum sibi vendicat sedimentum, quod in præternaturali constitutione provenit, interdum à succo quodam crudo, qui ob principium in seipso latens, neq; in sanguinem, neq; bilem, neq; pituitam, neque melancholicam mutari potest, admotis tamen humoribus quibusdam excrementitiis: interdum à solis hisce humoribus præter naturam in corpore coacervatis.

LXXXI. Urina quæ habet subsidentum albam, levem & æqualem per totum tempus usque ad judicationem, optima est.

LXXXII. Urina quæ subsidentiam habet levem, & albam; sed ex intervallis, diuturnior est, quam prima & minus secura.

LXXXIII. Urina subrubra cum simili sedimento & levi diuturnior est, sed valdè salutaris.

LXXXIV. Enæorema easdem quas sedimentum causas habet, nisi quod interdum secundum materiæ conditiones & caloris gradum ab eo differat, qui crudum hunc succum tardius secernat & justo tardius ad fundum propellat.

LXXXV. Urinæ Enæorema pravum delirium interdum significat.

LXXXVI. Nubecula etiam sub iisdem causis comprehenditur, quibus sedimentum & suspensio: majoris tamen adhuc quàm reliqua duo cruditatis nuncia est, hincq; minùs fida, quàm hypostasis, & Enæorema censetur.

LXXXVII.

LXXXVII. Quibus nubecula rubra quarto die in Urina apparet, illis septimo expectanda crisis: 4. *aph.71.*

LXXXVIII. In feb. erraticis nubecula nigra indicat quartanam futuram *Hipp. in Coac.*

LXXXIX. De Colore contentorum idem est judicium quod fuit de coloribus liquoris supra relatum.

XC. De Corona in Urinis nos missis aliorum opinionibus Fernelii sententiam ut probabiliorem retinemus, qui statuit; Coronam hanc docere, qualis in vasis majoribus sanguis habeatur. Nam tenuem & albam dilutum sanguinem & sero tenui perfusum ostendere: crassam & albam, pituitoso: citrinam, naturalem, croceam, bile multâ, eâq; flavâ conspersum: rubram, ardentem fervidum & accensum: viridem bile prassina & æruginosa: cœruleam & lividam vel naturali melancholia vel atra bile inquinatum.

XCI. Sedimenta in Urinis febricitantium, quæ crassioris farinę speciem referunt, talia fiunt ob crassiorem sanguinis partem, quasi torrefactam, & talia diuturnam fore ægritudinem significant. *Hipp. 7. Aphor. 31.* Vel etiam exitialem, ut idem confirmat duabus historiis *1. & 3. Epid.*

XCII. Sedimenta furfuracea, & foliacea à vesica ulcerata proveniunt; ideoq; hæc duo *Hipp. 2. Prog. t.28.* ut pessima proponit, cùm in morbis acutis & febrib. talem indicent caliditatem, & humorum acrimoniam, quæ possit etiam brevi temporis spatio, ipsam vesicam ulcerosam reddere.

XCIII. Puris causa est ulcus renum, Epatis, vesicæ, Ureterum, thoracis, & aliarum partium: carvunculæ

in Urina renum substantiam ulceratam esse docent: grumi sanguinis, ruptum vel hians aliquod vas in partibus, per quas transit Urina, significant.

XCIV. Vermes ex materia sordida & corrupta ortum trahunt.

XCV. Arenulæ proficiscuntur ex materia crassa viscosa, & feculenta, quæ nec à frigore, nec à calore concrescat, sed in seipso internum coagulationis principium foveat: Et tales non vesicæ solum, sed & renum calculos detegunt: renum quidem ut Fern. docet, si rubræ; vesicæ verò, si albæ fuerint.

XCVI. Pili vel filamenta in omnibus omnino corporis partibus generari, & inde per Urinam excerni possunt, indicantque materiam aliquam lentam & pituitosam alicubi inhærere, ut author est *Hipp. 4. Aphor. 76.*

XCVII. Pinguedo Urinis supernatans producitur vel à colliquatione per calorem facta, vel ab epoto oleo. Prior quidem pejor est, quia indicat consumptionem corporis ut est apud *Hipp. 2. Prog. t. 35.* Posterior verò non adeo prava: sed nec hæc nimis tuta, cum arguat caloris debilitatē, qui nequeat oleum assumptum alterare, sed tale, quale assumptum erat iterum permittat exire.

XCVIII. Bullæ & Spuma flatus in materia tenaci præsentes arguit, ac prout diutius durant vel citiùs pereunt, materiæ viscciditatem vel tenuitatem denotant.

XCIX. Docuimus hactenus, quæ sit sanorum, quæ item ægrorum Urinæ constitutio, paucis jam quomodo illa in naturali statu conservari possit quoque proponimus.

C. Qui-

C. Quicunque ergò Urinam in naturali ſuo ſtatu conſervare cupit.

1. Vitet nimium potulentorum & diureticorum uſum.
2. Primam, ſecundam & tertiam coctionem ſartam tectamq; conferret.
3. Intemperata omnia fugiat.
4. A durioribus & difficulter mutationem ſuſcipientibus abſtineat.
5. Studeat vaſorum naturali amplitudini.
6. In mingẽdo ſtatum, & à naturâ præſcriptum tempus obſervet, quantum quidem per honeſtatem licuerit.
7. Motus quo ſe exerceat ſit moderatus.
8. Somnus & Vigiliæ naturaliter ſe habeant.
9. Ordinem in aſſumendis obſervet.
10. A nimiis animi motibus ſibi caveat.

CI. Niſi ergo quisquam affectus ſupra in pathologicis relatos, & alios quam plurimos incurrere voluerit, hiſce præſcriptis legibus arctè ſe alligatum putet, quas non niſi hoſtis ſibi ipſi infenſiſſimus violare audet.

CII. Urinæ quatenus morbos & ſymptomata diverſa excitat, Medicum ad hujus vel illius averſionẽ invitat: ad quod opus perficiendum methodus ex ſpeciali cujuslibet affectus tractatione petenda.

CIII. Quod ſi evacuatio per Urinam inſtituenda ſit, facilè vires talem laturas exiſtimamus, modò videndum, ne magna ſit materiæ educendæ copia, cum ea ad vias anguſtas delata facilè obſtruat, & ita ſibi, aliisq; tranſitum intercludat.

CV. Tempus hanc administrandi non est morbi principium, quo plerumque materia adhuc copiosior est; sed satius est differre hæc medicamenta, donec materia nonnihil imminuta sit.

CVI. Tandem sciendum usum Urinæ humanæ in Medicina esse celebratissimum. Cruda enim epota est diuretica: à peste præservat: foris applicata ophthalmiam, psoram, herpetes, ulcera manantia, præsertim achores curat: menses movet: sanat cœliacos, colicos, utilis est & febribus omnibus.

Collyrium.

℞ Aq. Euphrag. ℥v.
fœnic. ℥ij.
Chelidon. min. ℥j.
Sal. Urinæ ℈j.
Croci metallor. ʒij. Linteo in quo ligatum sit succinum alb. & huic liquori intincto oculi ophthalmia laborantium abstergantur.

Balsam. ex Urina præservans à peste.

℞ Sal. Urinæ volat. ℈ß.
Ol. Angelicæ ℈j.
Extr. Angelic. ℈iiij. F. s. a. balsamus.

CVII. Plures qui desiderat Urinæ effectus, de iis consulat comm. Hieron. Reusneri in lib. Jodoci Willich. de Urin. quorum quamplurimos in fine ejus libri adjecit.

F I N I S.